

LEADER

infoleht

MTÜ
Arenduskoda

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfondi:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

LEADER
ESTI

Nr 13

2013

tasuta

11.–12. aprillil käisid Arenduskoda LEADER-inimesed tutvumas kolleegide tegemistega Rohelise Jõemaa Koostöökogu tegevusgrupis. Õppereisi ühispilt on tehtud Kaisma jahimaja ees, mille renoveerimiseks sai Kaisma Jahiselts LEADERist toetust.

Foto Heiki Vuntus

Konkursi eesmärk
on propageerida
koduse ja tervisliku toidu
valmistamist kohalikest toorainest

Tapa III Vorstifestivalil
3. augustil 2013 algusega kell 12 Tapa muusikakooli pargis

II KODUKOKKADE KONKURSS

Alates kella 13-st saavad külalastjad maitsta valminud
võistlustööd ja valida oma lemmikud!

- Võistkonna suurus võib olla 1-3 liiget (mõelda nime ja riietuse peale)
- Valmistada tuleb 2 võistlustööd:
 - a) tervislik salat grilliroa juurde kohalikest toorainest
 - b) kerge suvine kokteil -
 - 1. alkoholivaba, 2. vähese alkoholisisaldusega
- Valmistatavate võistlustööde juurde lisada retsept ja valmistamise õpetus (saata eelnevalt korraldajale retseptid)

Võistkondade registreerimine
17.06-22.07.2013

Info ja registreerimine
Gilda Lindmaa - tel 56865143,
gilda.lindmaa@gmail.com

Võistlusjuhendi leiab
Põhja-Eesti kohaliku toidu kodulehelt
<http://kohaliktoitarenduskoda.ee>

www.vorstifestival.ee

Arenduskoda sai uue juhatuse

1. veebruaril 2013. a toimus MTÜ Arenduskoda üldkoosolek, kus valiti uus seitsmeliikmeline juhatuse. Selle esimees on jätkuvalt Tapa vallavanem **Alari Kirt**, aseesimeheks sai Kuusalu vallavanem **Urmas Kirts**. Liikmed on Ambla

valla esindajana sotsiaalnounik **Katre Mägi**, SAst Loksa Kultuuritegevusdirektor **Helle Lootsmann**, MTÜ Võhma Seltsimaja esindajana Vihula valla arendusnounik **Anneli Kivisaar**, ASist Nuka Kaubad Kadrina vallast **Andres**

Nukk ning Tapal tegutsevast OÜst Tanyv **Tatjana Tamm**. Üldkoosolek tegi ka mõned põhikirjalised parandused.

Heiki Vuntus,
tegevjuht

MTÜs Arenduskoda on 1. juuli 2013. a seisuga 60 liiget

Omavalitsused (6)

Ambla vald
Kadrina vald
Kuusalu vald
Loksa linn
Tapa vald
Vihula vald

Kolmas sektor (31)

MTÜ Ambla Haridusselts
MTÜ Avante
MTÜ Huviklubi Nelson
MTÜ Jahikool
MTÜ Jäneda Külaelau Arendamise Selts
MTÜ Kadrina Kirjandusklubi
MTÜ Kadrina Spordiklubi
MTÜ Kadrina Valla Külade Ühendus
MTÜ Kangrumäe Külakultuuri Edendamise Selts
MTÜ Kiiu Arendus
MTÜ Kolgaküla Selts
MTÜ Koostöövõrgustik Ehe-

dad Elamused Lahemaal
MTÜ Kuusalu Tenniseklubi
MTÜ Käravete Külaselts
MTÜ Käsmu Külaselts
MTÜ Käsmu Vabatahtlik Merepääste
MTÜ Leesi Külaselts
MTÜ Lehtse Teabekeskus
MTÜ Loksa Arenduskeskus
MTÜ Loometöö
MTÜ Mõtlen Positiivselt
MTÜ Männikumägi
MTÜ Neeruti Selts
MTÜ Pärändkultuuri Arendus
MTÜ Pärisepa Seltsimaja
MTÜ Sääsküla Huviklubi
MTÜ Tapa AIDSi Ennetuskeskus-Narkonõustamiskeskus
MTÜ Tapa Lastekaitse Ühing
MTÜ Vohnja Päikesekiir
MTÜ Võhma Seltsimaja
SA Loksa Kultuur
SA Loksa Sotsiaalkeskus

Erasektor (23)

AS Nuka Kaubad
FIE Diana Pärna Lõokese talu
FIE Kristjan Kuusik
FIE Mare Kalme Arma Ratsatalu
FIE Maris Matkur
FIE Tiit Pihlak
OÜ Jaaniranna
Jäneda Hobusekasvanduse OÜ
OÜ Jäneda Mõis
OÜ Jüripoja Tall
OÜ Kass Arturi Postkontor
OÜ Kuivoja Puhkekeskus
OÜ Kuusalu Soojus
OÜ Lahe Maamees
OÜ Loksa Haljastus
OÜ Meranna
OÜ Rannaliiv
OÜ Rendipark
OÜ Tanyv
OÜ Tuuleoru
OÜ Vaksali Trahter
OÜ VETE Ettevõtte
OÜ Värviline

213. AASTA PEALKIRI

2013. aasta voo- raekus 72 LEADER rahataotlust

25. jaanuaril lõppes LEADER meetmesse 1.2 ja 2.1 rahataotluste esitamine.

Tähtajaks laekus 72 rahataotlust, kus soovitakse toetusi summas 794 248 eurot (eelarves on jagamiseks 223 907 eurot).

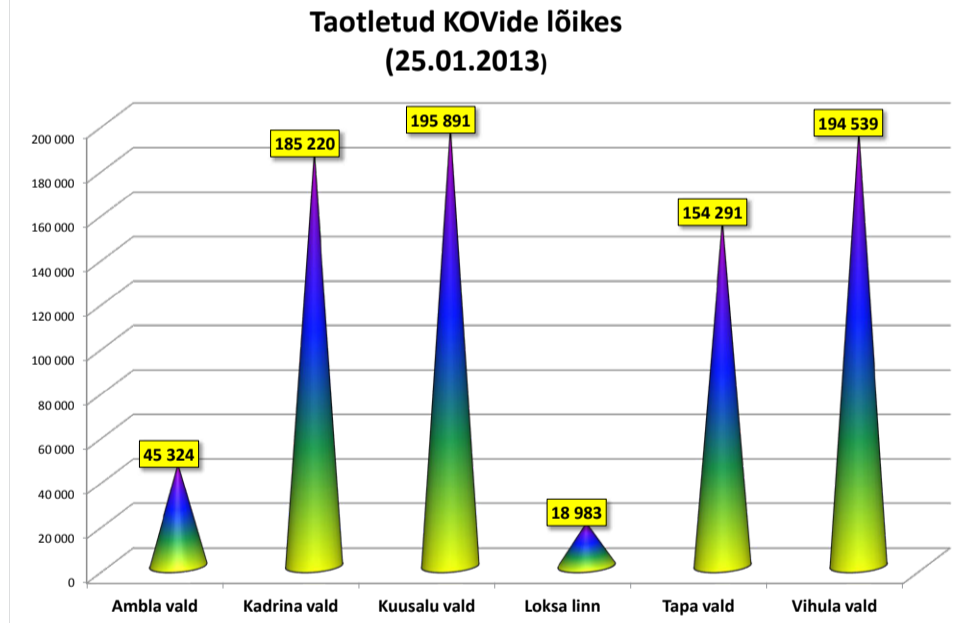
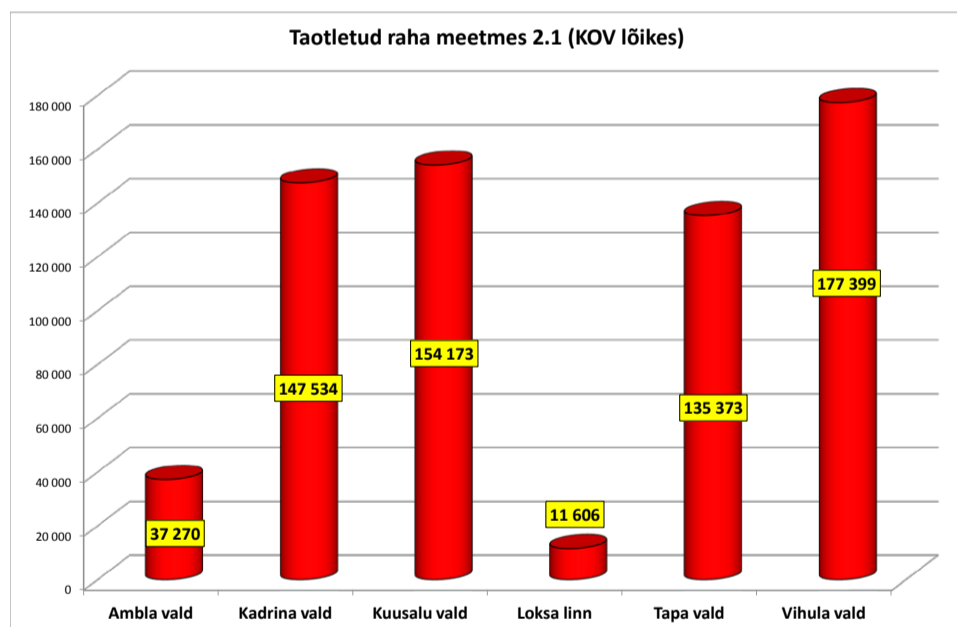
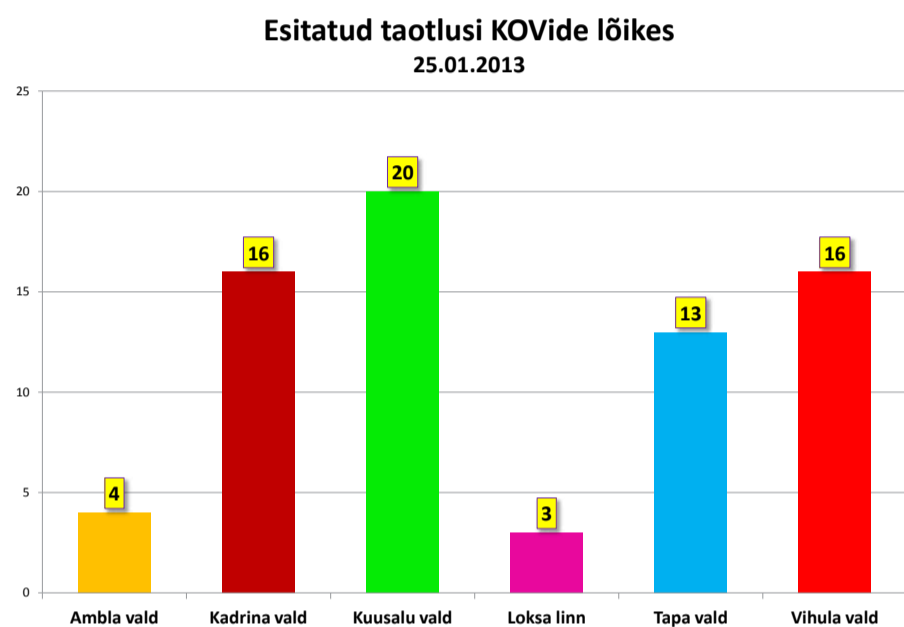
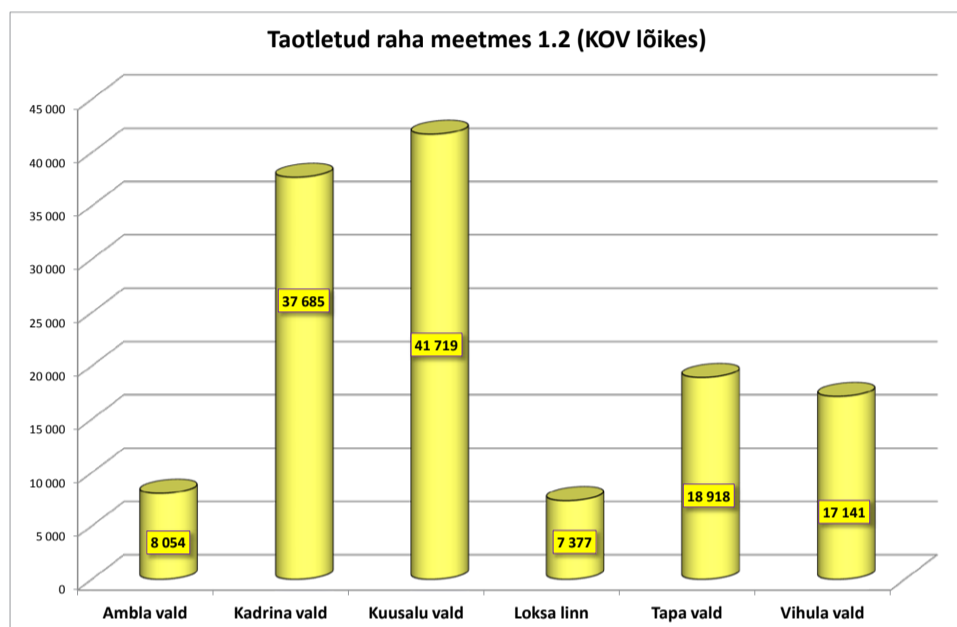
Meetmesse 1.2 saabus 43 taotlust summas 130 893 eurot (eelarves jagamiseks 63 907 eurot).

Meetmesse 2.1 saabus 29 taotlust summas 663 354 eurot (eelarves jagamiseks 160 000 eurot).

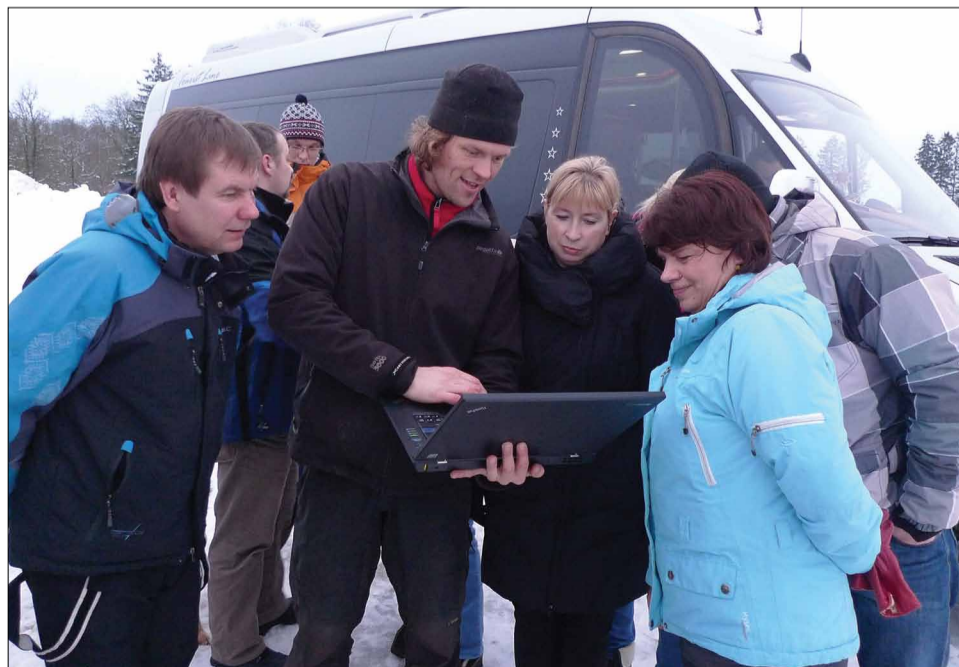
Heiki Vuntus, tegevjuht

25. jaanuaril 2013 lõppenud projektitaotluste vastuvõtu tulemused

Omavalitsus	Meede 1.2			Meede 2.1			Kokku		
	Taotlusi	Taotletud	Protsent	Taotlusi	Taotletud	Protsent	Taotlusi	Summa	Protsent
Ambla vald	3	8 054	6.2%	1	37 270	5.6%	4	45 324	5.7%
Kadrina vald	11	37 685	28.8%	5	147 534	22.2%	16	185 220	23.3%
Kuusalu vald	13	41 719	31.9%	7	154 173	23.2%	20	195 891	24.7%
Loksa linn	2	7 377	5.6%	1	11 606	1.7%	3	18 983	2.4%
Tapa vald	6	18 918	14.5%	7	135 373	20.4%	13	154 291	19.4%
Vihula vald	8	17 141	13.1%	8	177 399	26.7%	16	194 539	24.5%
Taotletud kokku	43	130 893	100.0%	29	663 354	100.0%	72	794 248	100.0%
Eelarves		63 907			160 000			223 907	
Saldo		-66 987			-503 354			-570 341	
Taotluse eurot ühe eelarve euro kohta		2.05			4.15			3.55	

Projektide hindamiskomisjoni liikmed kuulamas Jürgen Riimi, kes tutvustas OÜ Hõbe-noole taotlust "Hüdromuhvide remondivõimekuse loomine Eestisse".

Mart Reimann tutvustas OÜ Mikumardi projekti "Mikumardi maaelu teemapargi II etapp".

Fotod Heiki Vuntus

Arenduskoja väikeettevõtjad: Soome perefirmadel on kergem

Puhke- ja tootmistalude perenaised hindavad Leader-rahaga toetatud rahvusvahelist toiduprojekti väga õpetlikuks ja heaks tõekest omavahelisele koostööle.

Loksal asuva Kuivoja puhkekeskuse perenaine Ele Tern ütles pärast 11.–13. märtsil toimunud õppereisi Kymenlaakso maakonda, et käis toiduprojekti raames Soomes teist korda ning see sõit ühendas Loksa linna ja Kuusalu, Vihula, Tapa, Kadrina, Ambla valla perefirmade rahvast veelgi.

„Arutasime, tuleb luua Arenduskoja piirkonnas võrgustik, et teha koostööd, müüa ka üksteise toodangut. Oleme häälestatud sellele, et hakata Eestis leidma võimalusi ning selgitama vajadust muuta meilgi väiketootmise jaoks tingimusi kergemaks. Soomes külastatud pereettevõtetes nägime, neil pole nii rangeid euronõudeid, kui meil. Riik soodustab ettevõtlust maal,“ rääkis Kuivoja perenaine.

Toiduprojekti „Loving local values ehk Väärtustame kohaliku“ juht Eha Paas kommenteeris, et õppereisid on aidanud väikeettevõtjatel vaadata enda ettevõtet kõrvalt ning andnud tõekest oma firmat edasi arendada: „Olnud kolm päeva koos meie ettevõtjatega, tajusin nende vahel üha tugevama sideme ja toetuse tekkimist, minu arvates on just see oluline jätkusuutlikule võrgustikutoele. Aprillis ja mais olid meil järjekordsed õppepäevad, nähtavaks sai meie kohaliku toidu koduleht, sügisel loodame välja anda võrgustiku esimesed kohaliku toidu märgised.“ Seekordsel õppesõidul käisid MTÜ Arenduskoda Leader-piirkonnast Soomes 23 ettevõtjat. Kolme päeva jooksul külastati Kymenlaakso maakonnas pereet-

tevõtetena tegutsesvat Jalon veskit ning kaht talu, kus valmistati juustu. Tutvuti jaanalinnufarmi, veinikoja, pereaiandi, pagaritöökoja, keraamikafirma, lambafarmi, mitme söögikoha ning piirkonna tootjate taluturuga. Õõbiti turismitalu. Mõtteainet tekitas see, kuidas Soomes on tootmistalude juures oma väikesed müügikohad. Ka pereettevõtetena tegutsesvates restoranides, mis sageli rajatud endisesse loomalautu, on ühes nurgas poelet, müüakse endavalmistatud moosemahu, muid hoidiseid, käsitööd.

Leesi küla moosimeister Krista Möller kiitis, et kogus enda mahla ja moositootmisele uusi retsepte, üllatas see, et Soomes on tootmises lihtsamad hügieeninõuded. Aive Niilo märkis, et sai innustust teha ka oma talu juurde pisike pood jäneseleha ja -toodete müügiks. Hayde Rebas sai ideid lambakasvatuse paremaks tõuaretuseks ning plaanib leida Eestist väikeettevõtet, kes teeks teenusena lambaliha konserve. Tekkis ka mõte, et miks mitte täiendada karja teiste tõugudega Soomest. Leonella Sootaga kiitis väga kaas- aegset ja automatiseeritud salatikasvatust 8000ruutmeetris kasvuhuones.

Vahetati omavahel ja ka soomlastega retsepte, saadi uusi ideid oma toodangu tootmiseks ja müügiks, jagati vastastikkü kogemusi. MTÜ Arenduskoda tegevjuht Heiki Vuntus: „Meid kõiki erutas see, et Soomes ei märganud paanilist elektrikokkuhoidu. Kui küsisime selgitust, saime teada, et seal on elekter poole odavam kui meil. See on väga suur tegur, mis soodustab ettevõtlust.“ Arenduskoja toiduprojekt algas 2011 suvel. Lõpuseminar oli 3. mail 2013.

Ülle Tamm, Sõnumitooja

Arenduskoja piirkonna väiketootjad ja toitlustajad tutvumas Paavola kodujuustu valmistamise töökojaga.

Projektijuht Eha Paas on valmis Nurmela lambakasvatustalul külastamiseks.

Reisil osalejad tutvustasid võõrustajatele Eestist kaasavõetud kohaliku toitu.

Fotod Heiki Vuntus

Valmis Põhja-Eesti kohaliku toidu koduleht

Alates 1. aprillist on internetis üleväl Põhja-Eesti toiduvõrgustiku koduleht aadressil kohaliktoit.arenduskoda.ee. MTÜ Arenduskoda Leader-piirkonnast toiduprojekti raames on nüüd valminud Põhja-Eesti toiduvõrgustiku koduleht „Põhja-Eesti kohalik toit“. Kõik Kuusalu, Vihula, Tapa, Kadrina ja Ambla valla ning Loksa linna toidutootjad ja toitlustajad saavad end seal tasuta reklaamida. Igale ettevõtjale antakse kood, mille abil on võimalik täiendada oma andmeid, lisada teateid ja pilte. Administraator juhendab, kuidas seda teha. Koostamisel on kodulehele ka kaart talude-ettevõtete asukohtadega. Praeguseks on kodulehel tootjatena esindatud Lobi muuseum, Hinnu seafarm, Harju talu, Hoogla talu, Jõekääru talu, Kaarli talumuuseum, OÜ Kadakamäe, OÜ Kalarand, Papikese mesi, Aru mõis, Keldripõllu talu, OÜ Kivatode, Kodused Leivad, Kooli-jaani talu, adi talu, Magasimaa, Mageda VL OÜ, FIE Meelis Sillajõe, Mölleri talu, Norman Ravimtaimed, Par-

gi talu, Pälli talu ja Rebase talu. Toitlustajatest reklaamivad end kodulehel Arma ratsatalu, MTÜ KEEL, Adami turismitalu, Jaaniranna talu, Kuivoja Puhkekeskus, Kuusiku loodustalu, Linnumäe loodustalu, Madi turismitalu, Mäehansu talu, Metsaantsu talu, Musta Täku Tall, Önnela külalistemaja, Pubi Tareke, Sagadi mõisa restoran, Toomarahva turismitalu, Vaksal Trahter ja Viitna kõrts. Arenduskoja toiduprojekti juht Eha Paas: „Selleks, et koduleht leiaks tõelist kasutust ja info me tegijatest leviks, tuleb kõigepealt ise seda kasutada ning saata oma tutvusringkonnale link me lehele.“ Kodulehe kasutamisest räägiti tootjatele toiduprojekti lõpuseminaril 3. mail Jänedal. Eha Paas lisas, et valmis on ka Arenduskoja toidutootjate teatmiku täiendustrükk. Toiduprojekti „Väärtusta kohaliku“ rahastati MTÜ Arenduskoda kaudu Euroopa Liidu Leader-programmist.

Ülle Tamm, Sõnumitooja

Põhja-Eesti kohalik toit

Kohalik toit | Toitlustajad | Tootjad | Toiduprojektid | Galeriiid

Lattu Põhja-Eesti kohaliku toidu tootjate ja toitlustajatega

Mis on Põhja-Eesti kohalik toit?

Märksõnad: kohalik toit

Põhja-Eesti kohalik toit on Kuusalu, Vihula, Tapa, Kadrina, ja Ambla valla ning Loksa linna (Arenduskoja piirkonna võrgustik) toidutevõtjate poolt kasvatatud, töödeldav ja pakutatav toit. Oma võrgustikus mõistame kohaliku toitu järgmiselt:

- 100 km raadiuses kasvatatud või kasvanud toormest valmistatud toit;
- meie väikeettevõtteks valmistatud toidutooted;
- toitlustus- ja maaturismiettevõttes pakutatav toitlustusteenus, milles on püütud maksimeerida kohaliku toore ja toidutooteid.

Meie Põhja-Eesti toiduvõrgustik tegeleb kohaliku toidu propageerimisega, informatsiooni edastamisega, koolituste, kohaliku toidumärgise väljaandmisega ja toiduteemaliste koostööprojektidega. Kavas on laiendada ja kaasata oma tegevusse ka meie naaberpiirkondade toidutevõtjad. Võrgustik töötab MTÜ Arenduskoda juures.

Uudised

II RÕÕPILKORJAJADEKONKURSS
14.06.2013

III KODUKOKKADE KONKURSS TOIMUB TAPA III VORSTFESTIVALIS augustil 2013, kell 12.00...
Tulemas õppepäev - Tarku meid toidulaual!
07.05.2013

Arenduskoda koostöös Lääne-Viru Maaniste Liiduga korraldab 15. mail Tudu, Viikingite õppekõõga...
"Loving Local Values" lõpuseminari kava
05.04.2013

Kõiki toiduhuvilisi oodatakse 3. mail Jänedal mõisa toimumale rahvusvahelise koostööprojekti...
Tootjate õppepäev - Puurviljatootmine, viljapuuasad
26.03.2013

16. aprillil 2013 Rebase talu, Järvamaa õppepäev on mõeldud Arenduskoja piirkonnas tegutsesvatele...
"Loving Local Values" täiendav trükk
26.03.2013

Projekti "Loving local values" raames teeb Arenduskoda täiendava trüki tootjate teatmiku...

Tootjate uusamad artiklid	Toitlustajate uusamad artiklid
Lobi Muuseum 09.05.2013	Arma ratsatalu 03.05.2013
Hinnu Seafarm 08.05.2013	Kooreloom galerii 03.05.2013
Kooli-jaani talu 03.05.2013	Kooreloom OÜ 03.05.2013
Magasimaa 03.05.2013	Ehised elamuad lahendam galerii 05.04.2013
Aru mõis 03.05.2013	Ehised elamuad lahendam 05.04.2013

MTÜ Arenduskoda Riivälme 19 43217 Tapa
 Tel +372 225 8860 Faks +372 225 8861 E-post: info@arenduskoda.ee
 Regnr 8001580 Arvelduskonto 12218561 Swedbank

Põhja-Eesti kohaliku toidu märgis – Arenduskoda laiendab projekti üle Harju- ja Virumaa

Arenduskoja Leader-piirkonna kaks aastat kestnud rahvusvaheline toiduprojekt jätkub kohalikul tasandil. Tippkokk DIMITRI DEMJANOV Jänedal Arenduskoja toiduprojekti seminaril: „Eesti ja Soome toit on nagu Pärdi muusika.“ „Olen kindel, 10-15 aasta pärast on maal toodetud hea tervislik toit suur varandus. Meie elu ja tulevik sõltub toidust,“ lausus Jänedal MTÜ Arenduskoda rahvusvahelise toiduprojekti lõpuseminari peaesineja, Eesti Kulinaaria Instituudi juht, tippkokk Dimitri Demjanov. Ta tutvustas projekti „Maastik taldrikul“ 2014-2020, mille eesmärk on siduda ühtsesse arengukavasse Eesti eri piirkondade köögid: Lõuna-Eesti Umamekk, Kesk-Eesti mulgi köök, seto vanausuliste köök ning saarte ja rannikuköök. Töötada välja omad, rahvuslikule traditsioonile tuginevad söögid, millega eristuda teistest maakondadest või ühiselt muudest riikidest. Jõuda ka Eesti oma hommikusöögi ja kiirtoiduni. „Ei ole mõtet ehitada Eestis taldrikule piltlikult öeldes Manhattanit – torni torni otsa. Tee me oma head vanaemad toitu ehk väga hea kartul, lihatükk ja kaste, lisada midagi värsket. Kirjutage üles vanad retseptid ja õppige valmistamisviise – see on meie kohalik toit, mis muidu võib koos eakate taluperenaistega kaduda,“ kõneles Dimitri Demjanov ja lisas, et linnainimestest sööb 60 protsenti juba valdavalt niiöölda itaalia toitu ehk makarone ja kastet. Ta tuletas meelde kohaliku toidu reeglid: peab olema toodetud 100 kilomeetri raadiuses kodukohast, siis on meile geneetiliselt palju tervislikum, kui kaugelt toodud kaup. „Maastik taldrikul“ projekt hõlmab ka nelja aastaaja taldrikule toomise ideed. Dimitri Demjanov rõhutas, et kasutage seda, mis parasjagu valminud: „Sööge küpsetest marjadest-viljadest kogu aastaks kõht täis. Kui on maasikate

aeg, pakkuge, kuni neid jätkub. Ja kui on otsas, siis on otsas.“ Pärast ettekannet toimunud kohvipausil, kui maitsiti Koostöövõrgustiku Ehedad Elamused Lahemaal perenaiste toodud suppeid, arutasid Arenduskoja piirkonna kodukokad-toitlustajad, et Dimitri Demjanov ei nimetanud oma „Maastik taldrikul“ projektis Harju-, Viru-, Järvamaa piirkondlikke kööke, tema näidatud kaardil oli see osa Eestist tühi. Põhja-Eesti kohaliku toidu märgis peaks aitama ka meid oma köökidega sellele kaardile, olid naised lootusrikkad. **Eesti-Soome kogemustevahetus** Arenduskoja piirkonda kuuluvate Kuusalu, Vihula, Tapa, Kadrina, Ambla valla ning Loksa linna söögikohtade, turismi-, köögivilja- ja loomakasvatustalude perenaiste ja mõned peremehed on Eesti ühe esimese rahvusvahelise Leader-projekti „Loving local values“ raames käinud mitmel korral õppereisidel Soomes Kymenlaakso maakonna koostööpartnerite juures ning võõrustanud seal tulnud külalisi. On korraldatud õppepäevi, mulu toimusid avatud toidupäevad ning kodukokade, lasteasutuste kokkade ja turismitalude perenaiste keeduvõistlused. Kodukokade võistlus jätkub, see võeti Tapa vorstifestiivali kavasse. Projekti juht Eha Paas ütles rahvusvahelisest projektist kokkuvõtet tehes, et ühises interneti-listis on praeguseks sada huvilist, kes vahetavad omavahel infot: „Selle kahe aastaga on moodustunud võrgustik, kuhu kuuluvad nii toiduainete tootjad kui toiduvalmistajad. Üks ei saa teiseta ja ongi hakatud koostööd tegema. Kui veel tuleks toiduhuvilisi juurde, võib sellest sündida palju uusi ettevõtmisi.“ Soomepoole projekti juht Helena Pakkanen kiitis, et õppereisidel Arenduskoja piirkonda meeldis kõige enam, kuidas Eestis peetakse lugu oma ajaloo ja kultuurist, au

sees on käsitöö ning turismitaludes ja söögikohtades rõhutakse rahvuslikkusele. Soomlased on projekti raames panustanud külaturismi arendamisse, eelmisel aastal oli kohaliku peolaua konkurss, kirjutati üles vanu retsepte ja loodi nende põhjal uusi. Talletatakse kohalikke lugusid, et lisada need oma piirkonna kokaraamatusse retseptide juurde. Kymenlaakso maakonnas jätkub pärast rahvusvahelise projekti lõppu oma kohalik toiduprojekt, kokaraamat sünnib selle toel.

Põhja-Eesti kohalik toit

„Rahvusvahelise toiduprojekti ülesanne oli tõsta teadlikkust, hakata tegema koostööd ja leida kontakte. Ohku on jäänud vajadus tegeleda edasi turundusteemaga. Jätkame sellega Arenduskoja piirkonna toiduprojekti „Väärtusta kohalikku“, mille käivitasime eelmisel suvel. Jätkuprojekti käigus külastab ja nõustab tippkokk Indrek Kivisalu meie 12 turismitalu kööki, sügisel kuuleme tulemustest,“ kõneles Eha Paas. Jätkuprojekti rahastuse abil on valminud toiduvõrgustiku koduleht, kuhu ettevõtjad saavad ise lisada andmeid enda ja oma kaupade-teenuste kohta. Kodulehe leiab internetist, kui panna otsingusse: Põhja-Eesti kohalik toit.

Koduleht kujutab endast digitaalset teatmikku, millest äsja anti brošüürina välja teine täiendatud trükk „MTÜ Arenduskoja piirkonna kohalikud toidutootjad ja -pakkujad“. Kuusalu vallas on trükises fotod ja tutvustused Kolga-Aablalt Mõlleri talu, Kolgast Mageda VL OÜ, Uurist OÜ Kadakamäe, Kalme külast Vana Sirge Küülik OÜ, Sõitme külast Jõekääru talu, Kupu külast Kodused Leivad ja Allika külast OÜ Hinna Seafarm kohta. Loksa linnast on seal Kuivoja Puhkekeskus. Brošüüre jagatakse tasuta, neid on suuremas koguses Kuusalu vallamajas ja Loksa linnavalitsuses.

Rahvusvahelise koostööprojekti lõpuseminaril Jänedal tegi inspireeriva kohaliku toidu teemalise tipp-presentatsiooni Dimitri Demjanov.

Foto Heiki Vuntus

Kes veel soovib kodulehe vahendusel enda talutooteid reklaamida, neil on võimalik liituda. Seminar algas Jänedal praktilise õppusega, juhendati, kuidas ise lisada ning vahetada infot toodete ja hindade kohta. Projekt „Väärtusta kohalikku“ kestab järgmise aasta suveni, selle aja jooksul on plaanis korraldada uusi õppepäevi ja -reise Eesti piires.

Põhja-Eesti kohaliku toidu märgis

Jänedal seminaril osalenud välisid Põhja-Eesti kohaliku toidu märgise ehk logo, mis peaks aitama kohalikke toidutootjaid ja toitlustajaid paremini esile tuua – nii piirkondlikul turul kui ka laiemalt Eestis ja rahvusvaheliselt. Logo lubatakse panna toodetele, mis vastavad selleks väljatöötatud statuudile. Logokonkursile oli esitatud 5 kavandit, perenaiste eelistuse sai märgis, mille on teinud Tapa valla kunstnik Liina Kald. Autor on selle kohta kirjutanud: „Logol väljendavad kohalikku toitu seeme ja idu, millest kasvab taim, must põllumaa ja päike kui soojuse ja valguse andja, mis on toidu kasvamise alus.“

Põhja-Eesti kohaliku toidu statuut on täpsustamisel, esimesed märgised jagatakse sel sügisel. Kuna märgis tähistab toitu laiemalt – kogu Põhja-Eestis, on MTÜ Arenduskoda hakanud toiduprojekti laiendamata.

Maikuu teises pooles kohtutakse Ida-Harju Koostöökoja ja Virumaa mitme Leader-piirkonna juhtidega. Seega saavad projektiga „Väärtusta kohalikku“ liituda ka Anija, Raasiku, Aegviidu ja Kose valla toidutootjad-toitlustajad ning paljud teised Harju- ja Virumaalt.

Ülle Tamm, Sõnumitooja

Konkurss „Põhja- ja Baltimaade Leader koostöö auhind“

Põhja- ja Baltimaade maaeluvõrgustike üksused Taani, Soome, Eesti, Läti, Leedu, Poola ja Rootsi algatasid konkursi „Põhja- ja Baltimaade Leader Koostöö auhind“. Auhinna gala toimub Tallinnas 26. sept 2013.

Konkursi eesmärgid on: Rõhutada rahvusvahelise koostöö (INC) olulisust Põhja- ja Baltimaade maaelu arengule; Leida ja tutvustada Põhja- ja Baltimaade kohalike tegevusgruppide rahvusvaheliste koostööprojektide edulugusid; Teavitada avalikkust huvitavatest valdkondadest ja tegevustest, mida saaks läbi Põhja- ja Baltimaade rahvusvahelise koostöö arendada; Tunnustada aktiivseid Põhja- ja Baltimaade kohalike tegevusgrupe ning inspireerida ka teisi uuel programmeerimisel rahvusvahelise koostööga jätkama; Tugevdada LEADERi rolli Euroopa Liidu Läänemere strateegia rakendamises.

Parimate LEADER rahvusvaheliste koostööprojektide konkursil

osalemise tingimused olid: Vähemalt üks projekt liikmetest peab olema Põhja- ja Baltimaade kohalik tegevusgrupp; Esitatud projekt peab olema kantud Euroopa Komisjoni rahvusvaheliste koostööprojektide andmebaasi. Projekt ei peal olema täielikult lõpetatud.

Osalema oodati rahvusvahelisi koostööprojekte viies kategoorias: noored, turism, kultuur, kohaliku piirkonna areng, kohalikud ressursid ja keskkond.

Arenduskoda esitas konkursile rahvusvahelise toidulase koostööprojekti „Loving Local Values“ kategoorias „Kohaliku piirkonna areng“.

Koostööprojektide konkursile kvalifitseerus 60 koostööprojekti. Esitatud projektides on partnereid alates kahest partnerist kuni seitsme partnerini. Esitaja maa ei ole niivõrd oluline, sest hinnatakse projekti tervikuna, mitte esitaja partnerit. Esitada võis ükskõik milline koostööpartner.

Rahvusvaheliste koostööprojektide hindamiseks kasutatakse kaheosalist süsteemi: Eelvalikukomisjon valis juuni alguses välja igas kategoorias neli paremat (finalistid) projekti. Seejärel tuleb septembris kokku hindamiskomisjon, kes valib välja iga kategooria võitja.

Rahva lemmiku valimiseks avatakse hääletamine konkursi veebilehel <http://www.maainfo.ee/index.php?page=3604>.

Kõige rohkem laekus konkursile taotlusi, kus esitajaks Soome (39), järgnesid Eesti (9), Rootsi (4), Leedu (4), Poola (3), Läti (1).

Projektides osalevad Põhja-Baltimaade tegevusgrupid järgmiselt: Soome (47) ning talle järgnevad Eesti (20), Rootsi (17), Leedu (10), Poola (7), Läti (5), Taani (2).

Kategooriate lõikes esitati projekte järgmiselt: noored (18), kultuur (16), kohalikud ressursid ja keskkond (10), turism (8) ja kohaliku piirkonna areng (8).

Koostööprojekti „Loving Local Values“ Soomepoole esindajad Jänedal lõpuseminaril (3. mail 2013). Keskul partnerite projekti eestvedaja Helene Pakkanen.

Foto Heiki Vuntus

6. juunil valiti Põhja- ja Baltimaade maaeluvõrgustike kohtumisel Roskildes (Taanis) iga kategooria neli paremat koostööprojekti. Valiku tegemisel osalesid Eesti, Soome, Läti, Leedu ja Rootsi maaeluvõrgustike esindajad.

Arenduskoja projekt valiti finalistide hulka. Kutsume üles toetama Arenduskoja projekti, andes oma hääle rahvalemmiku valimisel.

Info Maamajanduse Info keskuse kodulehelt

LINC2013 konverents lisalmis

MTÜ Arenduskoda delegatsioon osales 11.–13. juunini rahvusvahelisel LEADER seminaril LINC2013 Soomes lisalmis. MTÜ Arenduskoda esindusse kuulusid Heiki Vuntus, Katre Mägi, Tõnu Ammussaar, Vahur Leemets, Arlet Palmiste ja Anneli Kivisaar.

LINC seminar toimus juba neljandat aastat ja on elukutsutud nelja maa esinduste poolt LEADER tegevuse hoogustamiseks ja vastatikkuseks kogemuste vahetamiseks. Projekti algatajateks on Austria, Saksamaa, Eesti ja Soome tegevusgrupid. Tänavu osales LINC seminaril ligemale 200 inimest 12 riigist. LINC tähendab tõlki-des LEADERist innustust saanud inimeste kogukond ja seda need kolm päeva ka olid. Kõik see kirju kogukond oli rõõmsameelne, koostööaldis, suhtlev, teineteist toetav ja mõistev, sest sõltumata riigist on meil kõigil enam-vähem samad mured ja probleemid. Ei maksa arvata, et eestlaste ühiskondlik passiivsus ja soovimatus panustada kodukandi arengusse on midagi ainulaadset. Sama on ka mujal, lisaks lahkuvad ka teistes riikides noored maalt linnadesse ja väiketootjad otsivad omale turgu võideldes suurte kaubandushüüdega. LEADER toetused on kõikjal väga konkreetne abi sihtotstarbeliselt maaelu arendamiseks.

Soome Northern Savo tegevusgrupid soovisid kõigile oma külalistele näidata Soomele olulist Sonkajärvi Kooli keskuses toimusid töötoid järgmistel teemadel: Ettevõtlus heaoluks; Metsikud ideed ja sotsiaalne kapital; Sport ja heaolu; Kogukonnatunne. Töötuba „Sügavad kultuuritraditsioonid“ (sauna töötuba) toimus eraldi asetsevas saunade keskuses. Viimases töötoas näidati meile, kuidas tehakse saunavihtasid, millised on saunad ja milline on Soome saunakultuur ja kui oluline on see soomlastele. Lõpetuseks külastasime ka sauna, kus saunamoor kõigil meestel selja puhtaks pesi. Kuigi see võib tunduda mõnus lõõgastus, siis ometi sai ka selgeks soomlaste suur mure nende rahvusliku eneseteadvuse jaoks nii olulise saunakultuuri kadumise pärast. Noored ei taha enam ehitada puuküttega saunasid, rääkimata suitsusaunadest. Pigem eelistatakse puhtaid ja muretuid elektrikeriseid. Seda teab aga ka iga eestlane, et elektrikerisega saun pole mingi õige saun. Nii nagu Eestis on eraldi toetused Kihnu ja Setu kultuurile, nii

soovivad samalaadseid toetusi soomlased saunakultuuri elushoidmiseks.

Teisel päeval toimusid spordivõistlused eestlastele palju kuulsust toonud Sonkajärvi naisekandmise staadionil. Seal elluviidu võistlused tutvustasid taas soomlaste jaoks olulist. Naisekandmise võistluse võitsid ka seekord eestlased. Meeskonnamänguna mängisime jalgpalli, aga mitte tavalist jalgpalli, vaid kergemat palli suurtes toasussides. See oli kaunist koomiline, kuid oluline on siinjuures märkida, et mõlemal märgitud alal korraldavad soomlased maailmameistrivõistlusi. Kas ei ole meie mitte liialt tagasihoidlikud? Tihti kui midagi erist toimubki nimetame me selle kohaliku valla või äärmisel juhul Eesti meistrivõistlusteks, aga kindlasti mitte maailmameistrivõistlusteks. Samas müts maha soomlaste ees oma traditsiooni järjepideva vedamise eest. See visadus teebki väikesest külavõistlusest mitte ainult nime vaid sisu poolest maailmameistrivõistluse väärilise võistluse. Olgu mainitud veel, et meiega võttis ühendust Soome veehokiklubi esindaja ja tundis huvi, kas Eestis oleks ka võimalik seda ala arendada. Vahetasime kontakte ja äkki juba järgmisel suvel saab ka Eesti randades veehokit mängida. Kui kellelgi huvi tekkis, siis saan näidata ka videot ja kontakte vahendada. Individuaalsed spordialad olid samuti Soome rahvuslikkusega seotud. Kombineeritud võistlusel nelja lihtsa ala (saunaviha viskamine, paku kaikaga veeretamine jne) läbimisel sai üldarvestuses I koha Tõnu Ammussaar. Hobialadel (vee vedamine, karkudel kõndimine, puu saagimine, rattaslaalom) sai Arlet Palmiste üldarvestuses III koha. Seega olid spordivõistlused meie tegevusgrupi jaoks suhteliselt edukad.

Teise päeva õhtul toimus traditsiooniline Euroopa buffet ehk söögilaud. Iga osalev tegevusgrupp pani lauale oma kaasatoodud söögid ja joogid. Suur oli aga osalejate üllatus, kui laualt korjati kõik liha, kala ja muud loomsed tooted. Nimelt ei luba Soome seadused ilma Soome tervishoiuameti märgitusega tooteid pakkuda ja seda mitte isegi sellisel erandlikul juhul. Seega jäime ilma oma kiludest ja sinkidest.

Kolmandal päeval tutvustati seminaril osalejatele LEADER projekte. Erinevad bussid liikusid erinevaid teid pidi. Mina sattusin nägema üht ajaloolist talumuseumi,

LEADER konverentsil osalejad Eestist enne ürituse pidulikkude algust.

lastemänguväljakut, külarahva ühist aeda (peenardega täidetud park, mis täitis ka puudega inimeste kogukonda kaasamise rolli), mahe toodete kauplust (meie põllumehed ahhetasid, et milliste hindadega soomlased mahekaupu müüvad), paadisõitu järvel (1000 järve maa on oma nime vääriline ja paadisõitu ajalooliselt soomlaste jaoks äärmiselt oluline) ja lõpetuseks einestasime ühes turismitalus. Kõige põnevama asja enda jaoks jätsin mainimata, sest ei olnud see saanud LEADER abi, vaid projekti oli ellu viinud kohalik riigimetsamajandamise keskus. Nimelt oli näidati ühel metsatükil ajaloolise alepõllunduse tegevusi. Tegemist oli teatraalse õppetunniga. Habetunud mehed sõitsid atradega võsa kannustiku läbi, siis pandi ka oksad põlema, külvati suuga, aeti karuäkkiga ale laiale ja lõpetuseks pakuti meile lõkkel tehtud kohvi.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et reis täitsi oma eesmärgi. Loodud said kontaktid teiste tegevusgruppidega, tutvusime elluviidud projektidega ja tõesime, et meie elu pole halvem ega parem kui mujal. Seminar tekitas uusi mõtteid just rahvusvaheliste projektide osas. Oma väikeses konnatiigis elades võib manduda ja vaadata tuleks üle piiri kaugemale. Rahvusvahelised kontaktid avardavad maailma ja ärivaldkondades tegutsejatele tuua ka lississetulekut.

Järgmisel aastal toimub LINC2014 Austrias. Loodame, et ka siis leiab Arenduskoda võimaluse oma esinduse seminarile lähetamiseks.

Arlet Palmiste

Tõnu Ammussaar osalemas saunateemalises võistluses.

Arlet Palmiste aitas kohalikul pillipundil esitada „Saaremaa valssi“.

Eestist osales konverentsil ka lõbus mootorratturite seltskond, vasakult esimene Vahur Leemets

Fotod Heiki Vuntus

Leader-sõit Sloveeniasse tõi arusaamise – oleme üle ootuste sarnased

MTÜ Arenduskoda tänavune õppe- ja motivatsioonireis tutvustas Leader-tegevust Sloveenias.

„Teie suur buss mõjub me külatänavatel sama erilise nagu kosmosesüstik,“ kommenteeris kohalik güid Andrej, kui sõitsime Sloveenia külade kitsastel ja kiira-kääratänavatel.

Sloveenia on otsekui Itaalia – kahekordsed majakesed üks-teise kõrval, suure lilledastid röödude küljes, viinamarjad igas õues.

Neil on mäed, oliivipuuaiaid, lühike talv ning üle elatud 1991. aasta sõda, ent muus osas on meil, eestlastel, sloveenlastega palju rohkem samamoodi, kui oskame arvata.

Nii tõdesid MTÜ Arenduskoda Leader-piirkonna hindajad, juhatuse liikmed ja MTÜde esindajad, kes osalesid õppereisil Sloveenias. Sõit kestis kümme päeva ja toimus mai lõpus.

Tutvustime Sloveenia Leader-piirkondade tegevusega. Käisime juustu-, lambakasvatuse- ja veinitaludes, mida oli toetatud Euroopa Liidu abirahadega, ning ajaloolisest hoonetes-linnades, mille korrastamiseks kasutatud ELi fonde. Külastasime ka üle piiri Itaalia sloveeni ning üheks päevaks põikasime Horvaatiasse.

Sloveenias võeti euro kasutusele 2007. aastast, Horvaatias on käibel kuna. Sloveenias on elanikke 2,2 miljonit, Horvaatias 4,2.

Tubli ja töökas rahvas, oli üksmeelne hinnang, kui tagasiteel bussis tuli igäihel rääkida, mis Sloveenias meeldis ning mida õppis.

Kõige meeleolukamaks hinnati õhtusööki külaarestoranis, kui meile pakkus muusikalist elamust kohalik bänd – Trio Turn. Ansambli keskne figuur ja kontrabassimängija osutus meid eelmsel päeval võõrustanud peremeheks – koos abikaasaga olid ostnud vana mõisa, kujundanud lambakasvatuse- ning juustutööstamiskohaks, pakkusid meile traditsioonilist tervituspuskarit ning maitsta endatehtud juustusid.

Suutsime Trio Turni mehi ka vastu üllatada, kui hakkasime õhtusöögil kaasa laulma. Nemand sloveenia ja meie eesti keeles. Enne lahkuminekut käis selline ühine laulmine ja pillimäng, et kõõgirahvas tuli uksele vaatama.

Kel viitumist, pange internetis Youtubes bändi nimi otse singusse, seal on neil üks lugu.

Pri Andrejevih

Kolmel päeval pakkus meie öömaja Leader-toel arendatud turismialu Pri Andrejevih koostöös kahe partnernaluga samast Narini külast. Saime lähemalt tutvuda pererahva ja nende elu-oluga ning kogeda kohalikku külalolu.

„Nüüd mõistan, miks neil

külades pole poode näha – teevad kõik ise,“ nentis Asko Aug MTÜst Pärisespa Seltsimaja.

Perenaine Mojica Želko on endine õpetaja. Koos abikaasa Jože ja turismindust õppinud tütre Andrejaga peavad 30 lehma, 10 hobust, 15 siga. Maad on 12 hektarit. Ise toodavad piima, liha, kõõgiviljahoidiseid, brändit, mahla. Majutuskohi on 20. Söögisala mahutavad istuma 60 inimest. Majutuse osa tahavad laiendada.

Leader-programmist anti talu restorani arendamiseks 32 000 eurot. Tehakse koostööd güididega, toilitatakse ekskursioonigruppe, saab pida sünnipäevi ja muid koostumisi. Perenaine valmistab süüa vanaema retseptide järgi – ehedat sloveenia toitu.

Kui uurisime Leaderist saadud abi kohta, kiitis ta, et nende piirkond on Sloveenias esirinnas ja seda eelkõige tänu aktiivsele juhtkonnale – käiakse peredes Leader-programmi tutvustamas, soovitatakse kirjutada projekte.

Kahenädalane sõda

Esimesel päeval meid Sloveenias vastu võtnud güid Zlatko rääkis, kuidas 1991. aastal toimus iseseisvusreferendum, poolt hääletasid 95 protsenti riigi elanikest. Kui kuulutati välja iseseisvusdeklaratsioon, ründas järgmisel hommikul kell 6 neid Jugoslaavia armee – pommitati strateegilisi piirkondi.

„Sõda kestis kaks nädalat. Jugoslaavia saatis sõdima 18–19-aastased kogemusteta poisid, kes jäid mägedes hätta. Meie ei rünnanud neid. Sõitsime juustime- ja saatsime emade juurde tagasi,“ kõneles ta.

Palusime Želkodel jutustada sõja aja kohta oma pere lugu. Mojica kirjeldas, kuidas ta ei pääsenud Piuka linnas koolist enam koju tagasi, Jugoslaavia armee tankid olid teed tõkestanud. Sloveenia mehed kogunesid kaitseüksustesse, nii ka Jože. Mehed olid sõjalise väljaõppeta, ent valmis kodumaa eest seisma.

„Olime väga õnnelikud iseseisvuse üle ja siis selline rünnak. Rahvas oli šokis, nende kahe nädala jooksul koolid ja asutused õieti ei töötanudki. Oli ka neid, kes rõõmustasid, et vana kord tuleb tagasi. Jugoslaavia sõjaväelased olid paljud segaduses, ei teadnud, kummale poole hoida. Sõjas sai pommirünnakutes surma 18 sloveenlast, 12 välismaist ajakirjanikku ning 44 jugoslaavlast. Kuna mujal Balkanil käis hiljem sõda pikka aega, on Sloveeniasse elama jäänud palju endisi sõjapõgenikke naabermaadest.“

„Üleriigilise Leader-liidu juht
Et perenaine polnud oma Leader-piirkonda vaid soovojaks kiitnud, mõistsime, kui kohtusime kohaliku Leader-juhi Aleš Zidariga. Ta on ühtlasi Sloveenia Leader-piir-

Ühispidi taustaks on Itaalia tähtsa sadama Trieste äärelinn.

kondade katusorganisatsiooni president – selles on liikmeid 28, üldse on Leader-piirkondi 33.

Meid võõrustanud piirkonna nimi on Maa Snežniki ja Nanose Vahel – kahe mäetipu vaheline org. Asutatud oktoobris 2007. Hõlmab kolme omavalitsust Pivka, Ilirska Bistrica ja Postojna, liikmeid on 117, elanikke kokku üle 10 000. Neilgi käib praegu ettevalmistus Leaderi järgmiseks toetusperioodiks. Toetusi jagatakse keskkonnahoiu valdkonnas, sest 60 protsenti on Natura-ala, ning kohaliku identiteedi arendamiseks.

Aleš Zidar sõnas Leader-töö kohta oma piirkonnas, et palju jõudu suunatakse individuaalseks tegevuseks – minnakse külalesse kohale, suheldakse peredega, suunatakse ja julgustatakse taotlema projektidele raha, et edendada ettevõtet maal.

Sloveenias on Leaderi raames käimas mitu rahvusvahelist projekti. Üks neist on seotud kohaliku toidu propageerimisega. Kuna ka MTÜ Arenduskoda on oma toiduprojekt, lõppes kohtumine kontaktide vahetuse ja lootusega, hakata selles osas koostööd tegema.

Süürad ja lahked inimesed

Suure elamuse pakkusid Postojna koopad – paarikümne kilomeetri pikkune karstikoobastik, kuhu viiakse turiste lahtise elektrirongiga. Sõitsime-kõndisime aastatuhandetega vee mõjul kivist tekkinud kujude/galeriide/saalide keskel. Need on Sloveenia üks suurimaid vaatamisväärsusi, päevas võetakse vastu ligi 15 000 külalist.

Põgusa Horvaatia-käigu meeldejäätavim paik oli meie jaoks Hum – maailma väikseim linn mäe tipus, kus elab ametlikult 20 inimest. Seegi koht on tehtud turistolüksuks koos väljüürivate apartementide ja mitme suveniiri-

poega.

Või üllatus Itaalia poolt, kui meid viidi vaatama talu, kus juustu tehakse koobastes. Kui kohale jõudsim, ja perenaine tervitama tuli, avastas Marija Kudrjakova Loksalt, et on sama talu näinud telekast „Galileo“ saatel.

Ent kõige rohkem tuleb selle reisi puhul kiita inimesi, kellega kohtusime. Sloveenlased on siirad, lahked, sõbralikud. Meie jaoks otsekui omad – on see ühine Ida-Euroopa minevik või mis, aga nendega oli hea lahe suhelda.

Hooliv suhtumine väljendus mitmel viisil. Kõigis kohtades, kuhu sisse astusime, võeti vastu tervitusnapsuga, mis kujutab endast isetehtud puskarit – slivovitsi ehk ploomiviina. Küll püüdsime kõrvale hiihida, aga tundus, nende jaoks oli võimatu pitstiaie kangema kraamita kedagi vastu võtta.

Või kohtumine LAG Istra Leader-juhtidega Sloveenia ainsas sadamalinnas, Aadria mere ääres asuvas Koperis, kus tööpäev oli juba läbi, kuid meid oodati kannatlikult, tehti linnavalitsuses ekskursioon ja räägiti oma projektidest. Nemandki kurtsid, et rahvast tuleb ärgitada, rohkem on projekte teinud omavalitsus.

Horvaatias Novigradi linnas kõnelesime Leaderist samuti linnavalitsuses – seal seatakse esimesi samme, käis Leader-programmi tutvustamine rahvale. Tervitama tuli ka linnapea, kes väljendas imetust, kui kuulis, kuidas Arenduskodas on kuue tegevusaasta jooksul rahastatud 359 projekti, kokku on esitatud 582 taotlust.

MTÜ Arenduskoda 34liikmelisse reisigrupi kuulused juhatuse liikmed, hindajad, MTÜde esindajad Kuusalu, Vihula, Tapa, Kadrina ja Ambla vallast ning Loksast.

Ülle Tamm, Sõnumitooja

Arenduskoja õppereiside legendaarsed bussijuhid Kait Pilipenko ja Aivar Nork olid ka Sloveenia-reisil roolis.

Fotod Heiki Vuntus

Sloveenias veel

Mitmete osaletud Leader-reiside hulgas oli see minu jaoks kõige elamusrikkam ja kodusem, kui nii sobib öelda. Väga sageli tekkis nn äratundmisrõõm ehk selline tunne nagu oleks kõike seda juba näinud ja tundnud, kuigi olin Balkanimaades esmakordselt. See tuttav tunne tekkis just seoses inimestega – nende suhtumised, põhimõtted, mentaliteet sarnanevad väga meie omadega. Ja kui riikide lähiajalugu vaadata, siis on siingi nii mõndagi võrreldavat – suure impeeriimi valuline lagunemine ning erinevate rahvakilluste röömus vabanemine.

Leaderi plaanis veendus järjekordselt, et õigem on eurotoetust kasutada jäävate asjade loomiseks, millest on palju kasusajajaid, mitte aga ühekordsete ürituste ja väikeste sihtgruppide hüvanguks. Muljetavaldav oli Koperi linnavalitsuse esitlus, millest selgus, et lõviosa Leaderi-rahast anti keskkonnaprojektidele ja pagutati rahvatervise radade ning rajatiste ehitamiseks. Sealgi on suure tähelepanu all kohalik toit ja seeläbi rahva tervis.

Tekkis ka tahtmine neile väikest nõuannet jagada. Minu meelest püüavad nad kõike ise ja üksi ära teha. Näiteks turismitalus kasvatatakse ise kogu toit (looma- ja põllupidamine), võetakse vastu külalisi neid majutades ja toitlustades ning pakutakse isegi mõningat kohalikku meelelahutust. Pole siis ime, et õhtu hakul tundus lahke ja sõbralik majaperenaine üsna väsinuna. Ja meie külalukutele vastati, et vaevalt me tulla saame, sest kes siis talu eest hoolt kannab. Meil Leader-piirkonnas toimib turistide vastuvõtmisel koostöö. Selle heaks näiteks on Lahemaa koostööõrgustik. Koos tehes ja ülesandeid jagades on kõigil kergem ja küllap jätkub ka sissetulekut kõigile.

Kokkuvõtteks ütletaks, et just vahetult enne järgmise strateegia koostamist oli selline õppereis eriti rikastav ja värskendav. Suurt mõju avaldasid meie pika bussisõidu seminarid, kus tõemeeli arutati ja vaagiti ka oma tegemisi ja kogemusi ning peeti plaane, kuidas edaspidi paremini teha. Suur tänu, Leader.

Milli Kikkas

Loksal avas ukсед lilllemüügi- ja ilusalong

Loksal Ehituse ABC kõrval endistes kohvikuruumides on nüüd Imbi Salong. Imbi Salongi perenaine IMBI ORGUS käis lilledega kauplemise saladusi õppimas Kuusalus Heli Lillepoes ja Kännulilles.

Niipea, kui esmaspäeva, 8. aprilli hommikul oli selge, et uus salong on ukсед avanud, hakkas Loksa rahvas sinna sisse astuma – uudistama, mis on ligi aasta tühjalt seisnud suurte klaasakendega ruumis, kus viimastel kuudel on nähtud taas askeldamist. Lilllemüügi- ja ilusalongi avanud Imbi Orgus ütleb, et esimeste päevade läbimüük on olnud ootamatult hea, aga paljud käivad ka niisama vaatamas ja juttu ajamas, imetlevad lilli ning miljööd: „Olen töötanud firmas RR-Lektus toidupoe müüja ja ka juhatajana – Vösul, Rakveres, Vergis. Tekkis mõte hakata enda tööandjaks.

Teadmine, et tahan teha salongi ja selleks kohaks saab Loksa, tuli kuidagi isenesest, nägin Ehituse ABC juures silti, et kohvikupind antakse rendile. Loksale sai soetatud korter, detsembrist võtsin ruumid rendile ning usun, et suudan pakkuda midagi täiesti uut ja erinevat. Olen kuulnud, kuidas Loksa inimesed räägivad, et siin on kõik nii troostitu ja tahaks muutusi.“

Esiialgu töötab lillepoe pool, nädala-poolteise jooksul on kavvas tööle saada ilusalong. Ruum on jagatud mitmeks, teisele poole poeriuleid tulevad kaks töökohta juuksuridele, tagapool on omaette töötoad maniküürijale ja kosmeetikule. Imbi Orgus sõnab, et saab pakkuda töökohta neljale inimesele: „Tean, et Loksal on juuksureid ja ka maniküürijaid-kosmeetikuid, kes

töötavad kodus, kuid kliendil ei ole teise koju minek kuigi mugav. Salongis tunneb klient end paremini. Selleks, et siin oleks meeldiv olla, sai alustatud sisekujundajast, aitas Ester Penjam Loksalt. Mõndagi olen ka ise lisanud, lähtun sellest, kuidas ennast siin hästi tunneksin ja loodan, et teistele meeldib see samuti.“

Salongi perenaine tunnistab, oma äri avamine on suur risk, et seda veidi maandada, on lisaks iluteeninduse poolele panustatud lillede müügile. Kuna lillevaldkond oli talle võõras, läks ametit õppima Kuusalu mõlemasse lillekauplusesse: „Suur tänu Heli Aadratile Heli Lillepoest ja Viive Marnatile Kännulildest, et nad olid nõus mind enda juurde tööle võtma ja jagasid teadmisi. Lihtsalt palusin, et kas on nõus, kui lähen praktikandina appi, teatasin

Foto on tehtud jaanuarikuus 2013, kui Arenduskoja LEADER taotluste hindamiskomisjon käis kohtvaatlust tegemas. Imbi Orgus projekti tutvustas, näha ka salongi välisvaade.

Foto Heiki Vuntus

ka, et nende konkurendiks ei kipu, avan poe Loksal. Mõlemad rääkisid, et Kuusalu lillepoodides käib palju Loksa piirkonna inimesi.“

Imbi Salongi rajamist

toetab Euroopa Liidu Leader-programm. MTÜ Arenduskoja Leader-piirkonna hindajad pidasid jaanuari taotlusvooru esitatud projekti toetuskõlblikuks, sellele anti 9671,56

eurot ehk kogu küsitud summa. Projekti kogumaksumuseks on märgitud 16 119,27 eurot.

Ülle Tamm, Sõnumitooja

Ühispöördumine ettepanekutega maaelu arengukava eelnõu muutmiseks

Talupidajate, maal tegutsevate väike- ja keskettevõtjate, maakogukondade ja keskkonnauhenduste katusorganisatsioonid saatsid põllumajandusministrile ja valitsuse liikmetele laiapõhjalise ühispöördumise ettepanekutega valitsuskabinetis arutusel oleva maaelu arengukava eelnõu muutmiseks.

Üheksa katusorganisatsiooni, kes üheskoos esindavad Eesti maaelanike valdava osa huviseid – Eestimaa Talupidajate Kesklit, Eesti Väike- ja Keskmete Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA), Eesti Külalükkumise Kodukant, Eesti Keskkonnauhenduste Koda, Eesti LEADER Foorum, Eesti Noortalunikud, Eesti Maaturism, Eesti Hoiu-Lae-nuühistute Liit ja Mahepõllumajanduse Koostöökogu – avaldavad sügavat muret seoses suurte põllumajandusettevõtete ja toidutööstajate ettevõtete ebaoptimaalse eelistamisega maaelu arengukava 2014–2020 eelnõus ja teevad rea ettepanekuid muudatusteks, mis aitaksid tagada maaelu jätkusuutliku arengu.

Allakirjutanud leiavad, et maaelu arengukava ja selle vahendite jaotust saab ja tuleb vaadelda vaid koosmõjus ühise põllumajanduspoliitika otsetoetustega. Niinimetatud „esimesest sambast“, ehk paljukõnelatud hektaripõhisest otsetoetusest läheb üle poole (53%) vaid ligikaudu 500 suurimale põllumajandusettevõttele. Suurtel pindadel opereerivad tootjad saavad uuel perioodil otsetoetuste kasvuga märkimisväärse täiendava rahasüsti, mis peaks oskuslikul majandamisel tooma kaasa „uue hingamise“

nende ettevõtete arengus.

Seevastu peretalud ja väiketootjad, mis on kogu Euroopas valdav toidutootmise mudel ja mida Euroopa maksumaksja tavaliselt silmas peab rääkides maaelu toetamise vajadusest, saavad tänu toetatava põllumaa väikesele pinnale ÜPP esimese samaba oodatavast kasvust tugevaid määralt, mis ei võimalda muuta nende tootmist ei efektiivsemaks, innovaatilisemaks ega keskkonda säästvamaks. Kogu muu maaettevõtetus, mis pole otseselt seotud põllumajandusega, ei saa aga esimesest sambast mitte mingit toetust. Ometi peitub suurim kasvupotentsiaal just väikestes ettevõtetes, kelle omandis on arvestatav osa Eesti põllumajandusmaast ning ühtlasi toormest paindliku ja mitmekesise toiduanetetootuse tarvis. Puudulik juurdepääs krediitidele, investeringutoetustele ja nõustamisele, millega väiketootjad iga päev kokku puutuvad, on turutõrke ilmingud, mille leevendamiseks on ellu kutsutud maaelu toetused ehk ÜPP II samm.

Ühispöördumise teinud organisatsioonid leiavad, et maaelu toetused peavad tagama põllumajanduse ja maaelu jätkusuutliku arengu, milles on tasakaalus kõik kolm: konkurentsivõime, sotsiaalne- ja keskkonnaaspekt. Innovaatiline tootmine, tervislik kohalik toot, mitmekesine maaettevõtetus ja aktiivne külaelu, ühistegevus ja lühikesed turuahted, hea keskkonnaseisund, bioloogiline mitmekesisus, loomade heaolu – just need peavad olema MAK-i prioriteedid. Tähtsaim eesmärk peab olema tagada, et elu

maal üldse säiliks, et inimestel oleksid töökohad, elamiskõlblik keskkond ja motiiv kodupaika jääda ning oma lapsed seal üles kasvatada. Praeguse maaelu arengukava eelnõu muutmata kujul vastuvõtmisel lähenevad aga lisaks ÜPP I samba vahendite ka maaletootesid suure osas just nende tootjatele, kes sellist tasakaalustatust ei taga ega nimetatud prioriteete endale eesmärgiks ei sea. Suur osa näilisel keskkonna kaitsmiseks mõeldud vahenditeks lähenevad aga bürokratliliku, kuid sisuliselt ebatõhusa „keskkonnasõbraliku majandamise“ meetmeid rahastamiseks. Põllumajanduse edasise koondukumise ja intensiivistumise tulemuseks on kaduvad töökohad, vähem väärtuslik toit, suurenev keskkonnakoormus ja sotsiaalne katastroof maa- ja metsanduses. Lisaks kannatab Eesti toidujulgeolek ja tekib reaalne oht, et suur osa Eesti põllumajandusest läheb kolmandatest riikidest pärit investorite omandusse, kellel puudub igasugune side Eestiga ja sotsiaalne vastutus siin toimuva eest.

Väikese arvu põllumajanduslike suurettevõtete huviseid esindavad organisatsioonid on viimastel päevadel avaldanud peaministrile ja valitsuse liikmetele survet muutmaks praegust maaelu arengukava eelnõu enne selle heakskiitmist veelgi enam suurtöötajate meelepäraseks. Ühispöördumisele allakirjutanud organisatsioonid avaldavad kahetsust, et peaministri valmidust kuulata ära ühe maaelu arengukava seisukohalt olulise huvigrupi ettepanekud, on viimased valgustanud

avalikkusele kui valitsusjuhi tingimusteta toetust nende nõudmistele. Loodame, et valitsus ja poliitikud laiemalt ei luba endaga selliselt manipuleerida ega rakendada end ühe väikese, kuigi majanduslikult tugeva erettevõtete grupi huvide vankri ette. Selliseid püüdlusi pole võimalik käsitleda millegi muuna, kui Euroopa Liidu maksumaksjate raha väljapressimisena ilma ühiskonnale mingeid püsivaid väärtusi vastu pakkumata. Argumentatsioon, millega põhjendatakse suurtöötajate eelistamist, ei kannata samuti enamasti kriitikat. Heaks näiteks on suurettevõtjate kõrge laenukoormus, mis kohati ületab jätkusuutlikkuse piiri ja mis justkui valideeriks valdava osa maaelu toetuste suunamise nendesse ettevõtetesse. Tegelikult tõestab see vaid ilmekalt, et nendel tootjatel puudub mistahes turutõrge kapitali kaasamiseks investoritelt ja pankadelt ning avaliku sektori tagastamatut abi nad seega ei vaja, veelgi enam, see oleks vastuolus Euroopa Liidu toetuste kasutamise ergutava mõju ja lisanduvuse põhimõttega ning olukorras, kus igal võimalusel rõhutame teistele Euroopa riikidele säästlikkuse ja jätkusuutlikkuse tähtsust, ei ole kohane suunata muuhulgas ka nendes riikides maksumaksjatelt kogutud raha meie kehvasti juhitud jätkusuutmatute suurettevõtete laenukoormuse vähendamiseks.

Pressiteatele on lisatud ühispöördumisele allakirjutanud katusorganisatsioonide ettepanekud maaelu arengukava 2014–2020 eelnõu muutmiseks.

II kodukokkade konkurss

II kodukokkade konkurss toimub Tapa III vorstifestivali raames 3. augustil 2013. a kell 12–13.

Konkursi eesmärk on propageerida koduse- ja tervisliku toidu valmistamist kohalikust toorainest.

Alates kella 13-st on külastajatel võimalus maitsta valminud võistlustöid ja valida oma lemmikud.

Samal ajal alustab maitsmist ja hindamist žürii. Pärast seda toimub autastamine.

Võistlusjuhend

Võistkonna suurus võib olla 1–3 liiget (mõeldud võistkonna nime ja riietuse peale).

Valmistada tuleb kaks võistlustööd:

a) tervislik salat grillroa juurde kohalikust toorainest,

b) kerge suvine kokteil – 1. alkoholvaba, 2. väheses alkoholisisaldusega.

Valmistatavate võistlustööde juurde tuleb panna retsept ja valmistamise õpetus (selleks saata eelnevalt korraldajale retseptid).

Kokku tuleb valmistada ja žüriile esitleda salatit ja jookidest üks portsjon, serveerida sobivas nõus.

Publikule maitsmiseks ja hindamiseks kausitais salatit ja joogid tuleb kannust serveerida.

Võistkond võib kaasa võtta kodus valmistatud üllatustoidu maitsmiseks publikule ja žüriile.

Tooraine peab olema värske ja hooajaline ning vajalikud töövahendid ja serveerimisnõud tuleb võistkonnalt ise kaasa võtta. Kohapeal saab kasutada lauda toiduvalmistamiseks ja väljapanemiseks, mõelda ka lauakaunistamist, nõude peale, millega oma rooga serveerida.

Võistlustöid hindab 3-liikmeline žürii.

Hindamise märksõnad – kohalik, tervislik, lihtne; Kas on kasutatud kohaliku toorainet, on see värske; Salati puhul – maitse sobivus grillvorsti juurde; Originaalsus ja tervislikkus; Toiduvalmistamine.

Võistkondade registreerimine algab 17. juunil ja kestab kuni 22. juulini 2013.

Info ja registreerimine Gilda Lindmaa gilda.lindmaa@gmail.com tel 5686 5143. Rõõmsa taaskoostumiseni II kodukokkade konkursil Tapal!

MTÜ Arenduskoja LEADER-infoleht
Jagatakse tasuta arenduskoja liikmesomavalitsustes (Ambla, Kadrina, Kuusalu, Tapa ja Vihula vald ning Loksa linn).
Roheline tn 19, Arenduskoda
Üldinfo – tel 325 8690, faks 325 8695.
Ajalehte saab lugeda – tapa.ee/arenduskoda,
e-post: arenduskoda@tapa.ee, heiki@tapa.ee
Toimetaja Heiki Vuntus –
tel 325 8696, mobiil 5648 5208
Küljendaja ja kujundaja Liina Kald –
tel 322 9673, mobiil 528 7998
Trükitud trükikojas Trükis –
Pargi 27F, Jõhvi, tel 337 2666. Trükiarv 3000.